

lelőhelyet tovább nem tudtam követni. A Zsarnó utca és a Nógrádverőce utca sarkán egy építkezés nyomát fedeztem fel. A telek közepén, egy kb. 5×5 m-es területen 2–3 m mélységig mélyítették. Változó mélységű humuszréteget tapasztaltam: kb. 40–70 cm, D felé vastagszik. Az ÉK-i, rövidebb falon egy gödör íve látszott. A terület be volt kerítve, bemenni nem lehetett. A házhoz ÉK-en és DK-en 1-1 közműárkot húztak, ezekben régészeti jelenléte nem tapasztaltam, cserepeket a hányókban nem találtam. Feltehetően még ez is a Nógrádverőce utcában megfigyelt lelőhelyhez tartozhatott. Feltételezem tehát a lelőhely a Zsarnó utca–Zsemlékes utca–Szilas-patak által határolt területen lehet.

KOROM ANITA

78. Budapest, XVI. Nógrádverőce utca–Album köz Sza

2006. szeptember 28-án a Szilas-patakot D-ről kísérő laposabb, zömében legelőként használt földszávon a Nógrádverőce utca és az Album köz metszésétől É-ra, egy felszántott 100×200 m-es szántóföldön császárkori kerámiatöredékeket találtam. Rossz látási viszonyok között, friss, poros szántásban maréknyi töredéket gyűjtöttem. A lelőhely 150 m-re található a Zsarnó utca–Zsemlékes utca–Szilas-patak által határolt területen megfigyelt lelőhelytől. Elképzelhető, hogy a három lelőhely ugyanannak a telepnek a része, de a köztük húzódó szántatlan, gázos terület miatt az összetartozásukat megállapítani most nem lehetett.

KOROM ANITA

79. Budapest, XVII. Péceli út B, Sza

2006. március 20. és május 31. között folytattuk az M0 autópálya 6. sz. lelőhelyének tavaly elkezdett régészeti kutatását, a nyomvonal K-i és É-i szakaszán. Az idei év során 10 000 m² ásatási területen további 810 objektumot tártunk fel, 25 a kora bronzkorba, a többi pedig a császárkorba sorolható. 2005–2006 során összesen 28 100 m²-t kutattunk át, a feltárt objektumok száma 2419.

A kora bronzkori Makó-kultúrába sorolható telepjelenségek elszórtan jelentkeztek a lelőhely D-i és É-i szakaszán. Az objektumok nagy részét sekély, ovális vagy kerek, kisméretű, kevés leletanyagot tartalmazó gödrök alkották. Az ásatási terület déli szakaszán, elkülönülten egy 11 edénymellékletet tartalmazó hamvasztásos sírt tártunk fel. A humuszba ásott sír edényeit 2 keresztaljú belső díszes tál, csonka kúpos testű, különböző méretű tálak, cilindrikus nyakú korsó alkották.

A telepjelenségek döntő többsége idén is a császárkorba tartozott: 14 házat, 1 füstölőt, 3 kemencét, 27 árokszakaszt, 2 sírt és több mint 700 gödröt tártunk fel. A házak mindegyike lekerekített sarkú, téglalap alakú, félig földbe mélyített, tüzelőberendezés nélküli.

A tetőzetet a legtöbb épületnél a középpontban elhelyezett oszlop tartotta. A házak körül rendszertelenül különböző alakú és mélységű tároló- és hulladékgyödrök helyezkedtek el. A feltárt objektumok többségét alkotó gödrök közül kettőben teljes kutyavázat, három betöltésében pedig emberi maradványokat találtunk. Legkülönlegesebb az a 3. századi leletanyagot tartalmazó gödör, melyben több rétegben három lóhoz, egy marhához és egy sertéshez tartozó vázat bontottunk ki. A telepen számos különböző nagyságú, minimális leletanyagot tartalmazó árokszakaszt tártunk fel, egy részük rövid, általában „U” metszetű, nehezen értelmezhető. A házakkal párhuzamosan haladó árkok feltehetően belső határoló szereppel rendelkeztek. A terület ÉK-i részén feltárt hosszabb árokszakaszoknak pedig a víz elvezetésében lehetett szerepük.

Két császárkori temetkezést tártunk fel. A nyomvonal D-i felén található, DDK–ÉÉNy-i tájolású, erősen bolygatott, nyújtott csontvázas sírban egy bronztükröt találtunk. A terület É-i részén feltárt fiatal lány nadrágját és lábbelijét gyöngyökkel díszítették. A feltárás során csak a település déli szélét sikerült megtalálnunk, bizonyos, hogy a lelőhely – az objektumok intenzitása alapján – folytatódik K-i és Ny-i irányba. Északon a Rákos-patak felé haladva a telepjelenségek száma fokozatosan csökkent, a telep szélét azonban itt sem sikerült behatárolnunk.

Munkatársak: Dobos Csaba, Duschanek Júlia, Kálmány Andrea, Kondorossy Szabolcs, Nagy Gábor, Szakmáry Béla ásatási technikusok.

KOROM ANITA

80. Budapest, XVII. Rákoscsaba, Major-hegy alja U, R, B, Szk, Sza

A Budapest és Pécel határában a Rákos-pataktól É-ra emelkedő Major-hegy lankás déli lejtőjén található lelőhelyen (M0 kelet BP 05/2 lh.) 2006. március 20. és május 31. között folytattuk az előző évben megkezdett munkát. Egyrészt kibontottuk az előző évben lehumusztolt területen előkerült objektumokat, másrészt D-i és DK-i irányban újabb felületekkel összesen 47 700 m²-re bővítettük a feltárási területet, amelyen az idén előkerült 670 objektummal összesen több mint 1600 régészeti objektumot tártunk fel.

A legkorábbi időszakot a DVK kottafejes és zselízi időszakára datálható objektumok képviselik. A nagyobb, sekély, amorf objektumok, illetve mélyebb kerek gödrök mellett egy újabb cölöpszerkezetes házat tártunk fel, öt cölöplyuk-sorral, illetve a ház mellett húzódó jellegzetes hosszanti árkokkal.

Az ásatási terület déli, illetve DK-i részén a korábbi évadhoz képest sűrűbben jelentkeztek a badeni kultúra különböző telepjelenségei: tűzhelyek, illetve gödrök, ezek mellett újabb rituális állattemetkezések (szarvasmarha és kiskérődzők) kerültek elő. A korszak kiemelkedő lelete a töredékes állapotban előkerült fedél nélküli idol.

A lelőhelyen idén is nagy számban tártunk fel a késő bronzkor időszakára datálható gödröket, változóan gazdag, nagyrészt a halomsíros idősakra datálható kerámiaanyaggal, két objektumban turbántekercses tálperemeket találtunk, ezek megerősítik korábbi datálásunkat, mely szerint a telepet a korai halomsíros idősaktól az urnamezős kultúra időszakáig használták. Kibontottuk a terület Ny-i oldalán húzódó É-D-i, 8–10 m széles, kb. 40 m hosszú, helyenként 1,8 m mély árkot. A természetes eredetű mélyedés egy egykori patakmeder lehetett, amely a tektonikai mozgások miatt lefűződött, kiszáradt. Az árok alján előkerült szabálytalan alakú újkőkori gödrök alapján valószínű, hogy a neolitikum idején az árok még nem töltődött fel. A neolit gödrök indulási szintje felett egy barna, leletektől szinte mentes réteget figyeltünk meg, amely a geológiai szakvélemény alapján természetes eredetű talajképződés eredménye. A barna réteg felett egy fekete, változó vastagságú réteg volt megfigyelhető, ebből nagyobb mennyiségű késő bronzkori leletanyag került elő.

Az újonnan nyitott DK-i szelvényben egy újabb, a lelőhelyen korábban ismeretlen időszak emlékényaga is előkerült: itt egy földbe mélyített *szkíta* házat, illetve néhány hulladékgödört tártunk fel.

A szórtan jelentkező *császárkori* gödrök mellett újabb földbe mélyített házak, illetve szabadtéri tűzhelyek kerültek elő, ezek egy része az 1–2. századra datálható, de a DK-i részen késő császárkori (3–4. sz.) házakat és gödröket is feltártunk. Az ideai feltárások egyik legkiemelkedőbb leletegyüttese a terület Ny-i részén előkerült K–Ny-i tájolású 2. századi sír.

REMÉNYI LÁSZLÓ – ENDRÓDI ANNA – MARÁZ BORBÁLA

81. Budapest, XVII. Rákócscsaba, Száraz-hegy

I

A lelőhely (M0 10. sz. lh.) a Péceli út és a 31. sz. főút között terül el. Az ÉÉNy–DDK-i irányú nyomvonal meglehetősen dimbes-dombos tájékon húzódik. A terepbejárás során a területen elszórtan a környék terepviszonyaihoz nem illeszkedő köves felületeket figyeltünk meg. Ezek többsége a szántásoktól elaprózódott volt, néhol viszont nagyobb kőtömbökből állt. A 2006. április 10. és május 2. között elvégzett próbafeltárás során a nyomvonalra merőlegesen, 33 átlagosan 60×4 m-es (7920 m²) szondát nyitottunk. A szondák többsége negatívnak bizonyult. Az altalaj igen változatos (köves, törmelékes sárga és vöröses agyagos, helyenként homokos) volt. Hat szondában találtunk beásásra, objektumra utaló nyomokat, ezek többsége újkori volt. Három szondában fedeztünk fel árkokat, melyek betöltése különbözött az újkori beásásokétól, azonban lelet nem került elő belőlük. Ugyancsak három szondában kőkitermelésre utaló nyomokat találtunk, míg egy szondában, egy 5 m átmérőjű „kemence” és hamusgödre került elő. A vastag, vöröses agyagos talajba ásott kemence szája K felé nézett. Vastagon átégett, tapasztás nélküli oldalfala

majdnem függőleges volt. Nagyméretű „hamusgödre” meglehetősen sekély, betöltése sötétbarna humuszos, köves volt. Alját a domb szikla alapja képezte. Valószínűleg szándékosan temették vissza. Kora és rendeltetése bizonytalan.

HORVÁTH M. ATTILA

82. Budapest, XXI. Csepel, Nagydunasor

R, B, LT, Á

2006. június 6. és december 8. között a Budapesti Történeti Múzeum Ős- és Népvándorlás kori osztálya megelőző régészeti feltárást folytatott a Csepel-sziget ÉNy-i csúcsán, a Nagydunasornak nevezett területen (Hrsz.: 210007/2). A tervezett szennyvíztisztító telep 29 hektárnyi területén 2004-ben próbafeltárást végeztünk 2,7 hektáron 24 szondával. Ennek eredményei alapján került sor a megelőző feltárásra, melynek során további 9,8 ha területet kutattunk meg, 573 objektumot tártunk fel.

A középső rézkor végén megjelenő Ludanice-kultúra (Kr. e. 4. ée.) 44 településobjektuma került elő. A hulladék- és agyagkitermelő gödrök mellett településen belüli temetkezések és áldozati gödör jellegű objektumok is kerültek elő. A leletanyagban dominál a házikerámia. Ezek mellett kőpengék és csiszolt kőeszközök, őrlőkőtöredékek, néhány egész edény, továbbá állatcsontok, kagylóhéjak kerültek elő.

A Kárpát-medencébe a Kr. e. 3–2. évezred fordulóján beáramló *kora bronzkori* Harangedény-Csepel csoport és a nagyrévi kultúra 220 objektumát tártuk fel. Az objektumok többsége szórt hamvas és urnás sír volt. A két kultúra sírcsoportjai egymástól viszonylag elkülönülten jelentkeztek, és nagyjából É–D irányban húzódtak, az egykori Duna-parttól viszonylag nagyobb (250–350 m) távolságban. A nagy mennyiségű kerámia mellett kisebb használati tárgyak: bronz-, és csontékszerek maradványai, kő nyílhegyek, csuklóvédő lemezek, orsókarikák és kocsikerék-modell, valamint egy kisméretű aranykorong került elő. Újdonságot jelentett a nagyrévi kultúra topográfiaailag eddig ismeretlen településrészletének feltárása a Duna-part közelében. Az elsősorban hulladékgödrökből álló településrészlet objektumai között egy kerámiadepót tartalmazó áldozati gödör is volt, melyben a kultúra fiatalabb fázisának 16 edényét találtuk, rétegesen részben épen, részben törött állapotban. Az edények alatt húzódó 15 cm-es átégett réteg az edények gödörbe helyezése előtti tűzgyújtásról tanúskodik.

A területen előkerült a késő bronzkori (Kr. e. 2–1. ée. fordulóján) urnasíros kultúra emlékényagát reprezentáló 13 településobjektum is.

A *kelta* népesség 78 vegyes rítusú sírja került elő a 2006. évi feltárások során. A gazdag fém- és kerámiamellékletekkel, korall-, üveg- és amphora formájú gyöngyökkel, torquesekkel, fibulákkal, karperecekkel és gyűrűkkel ellátott temetkezések legrégebbi horizontja a